

Efterlyses: 750.000.000 kr

- til forskning. Det er hvad regeringen årligt skal levere ekstra på finanslovene, hvis regeringen skal leve op til Barcelona-erklæringen

750 mio. kroner. Det er hvad regeringen skal hitte fra statskassen til forskning på dette års finanslov, hvis Danmark skal leve op til Barcelona-erklæringen, som statsminister Anders Fogh Rasmussen skrev under på i marts 2002.

Barcelona-erklæringen forpligter de europæiske lande på at bruge et beløb til forskning fra offentlige kasser (stat, kommuner, EU m.fl.), som svarer til 1 pct. af bruttonationalproduktet. Da Danmark i 2003 mangler ca. 4.500 mio. i at nå målet vil en gradvis udfyldning af hullet betyde, at der skal falde ca. 750 mio. kr. årligt de næste år 5 år.

Udsigten til at regeringen vil imødekomme ønskerne er dog ringe.

Bliver det videnskabsministerens succeskriterium for hans finanslov, at den skal leve op til Barcelona-erklæringen og dermed give 750 mio. ekstra til forskningen?

”Det har jeg ingen kommentar til”, svarer **Helge Sander**. ”Regeringen er først nu ved at samle brikerne til årets finanslov. Den offentliggøres den 28 august. Og jeg vil ikke sige noget for”.

Men ville det ikke være selvfølgelig, om regeringen for eksempel gav de nye universitetsledelser – jf. universitetsreformen – en flyvende start med en ekstra pose penge?

”Nej, den sammenhæng er der ikke. Vi har lavet nogle gode rammer, som ledelserne kan operere indenfor, og så må vi se, om der bliver flere ressourcer”.

Skattelettelser og ældrecheck kommer først

Regeringen har markeret, at skattelettelser og ældrecheck o.lign. bliver højt prioriteret på årets finanslov. Uden øgede skatteindtægter kommer opskrivning af forskningsbevillingerne i anden række. Der vil formentlig være 1-2 mia. at jonglere med til alle ministerie-områder, så det vil være illusorisk at tro, at forskningen vil få sit.

Sektorforskningen har oplevet en massakre i det seneste år, så her tør man slet ikke tro på noget.

Og måske i erkendelse af de dårlige udsigter for en reel bevillingsøgning har universiteternes rektor-kollegium sat mere ydmyge krav ved at anbefale et større nyoptag af ph.d.-stipendiater.

”Universiteterne er klar over, at det er vanskeligt at afsætte store midler på meget kort sigt. En billig start kunne være at uddanne flere forskere. At uddanne fx 1000 forskere mere koster kun nogle få hundrede millioner om året”, udtaler **Rektorkollegiet** som kalder investering i flere ph.d.-studerende ”en overkommelig start” for regeringen.

”Hvis universiteterne med de nuværende bevillinger skal finansiere fremtidens generation af forskere, skal der skæres ned på andre ting. Efter mange års fortløbende prioriteringer er der nu ikke mere, der forsvarligt kan nedprioriteres. Der er ikke noget overflødig fedt at skære fra”, forklarer **kollegieformand Linda Nielsen**.

Sander: Prioriteringer

Videnskabsministeren erkender, at antallet af forskere er et problem: ”Antallet af forskere og kvaliteten af dem er afgørende for, om Danmark kan følge med i videns-kapløbet. Men universiteterne får penge gennem rammebevillinger, så jeg kan ikke forstå, at de ikke prioriterer det højere”.

Men er det ikke at fralægge sig ansvaret at sige, at universiteterne skal spise af deres egen hale, fyre nogle lektorer for at skaffe plads til nogle ph.d.'ere?

”Regeringen skal prioritere. Jeg skal prioritere. Det skal universiteterne også ...”, slutter videnskabsminister Sander.

Finanslovens køreplan er sådan, at institutionerne netop nu færdiggjort deres bidrag til ministerierne, som herefter klargør disse til politisk behandling i løbet af sommeren – hvorefter regeringen fremlægger sit finanslovsforslag den sidste tirsdag i august måned.

Vismændene kritiserer
forskningspolitikken 3
- kortsigtet og i bedste fald til fordel for de få

DTU har dårligt image 4
- men det største problem er måske, at rektor og de ansatte fortolker det helt forskelligt, siger arbejdsmiljøforsker

27 år som deltidslærer 6
- uden udsigt til en fast stilling var nok for Finn Klynsner, der blev vinhandler

TEMA: Slutspil om Dandyloven

Forskningsfrihed handler
ikke om følelser 8
- sagde socialdemokraterne ved Folketingets vedtagelse af universitetsreformen

Bestyrelser med afdankede
organisationsfolk 10
Dansk Folkepartis Jesper Langballe stod sammen med Folketingets venstrefløj i modstanden mod reformen.
INTERVIEW

Studenterne var gidsler 12
At få at vide af andre, hvad vi har behov for, er ikke motiverende, siger repræsentant for de studerende om deres modstand mod loven

... og hvad med
ansættelses-sikkerhed 14
Ledelsesretten bliver synlig med nye lov, og institutlederen kan pålægge hvad-som-helst, forklarede ekspert i ansættelsesret på tillidsmandsmøde for 50 tillidsfolk ...

jØ

Medlemsblad for DM's universitetsansatte (ULA), DM's forskningsinstitutions ansatte, DJØF's undervisnings- og forskningsansatte (under Overenskomstforeningen), samt JAFs, DFs og DDDs undervisnings- og forskningsansatte.

Bladets leder udtrykker fælles holdninger. Øvrige artikler i bladet er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med afdelingernes synspunkter. Eftertryk er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Redaktion:

Lektor Leif Søndergaard, DM I
(ansv.hav. for dette nummer)
Lektor Mogens Ove Madsen, DJØF
Seniorforsker Niels Erik Poulsen, DM3
Lektor Lars Kamp Nielsen,
Farmaceutforeningen
Otto Meyer, Dyr lægeforeningen
Anders Correll, Jordbrugsak.

Journalist Lise Penter Madsen
Red. sekr. Jørgen Øllgaard
(Joe@magister.dk)

Redaktionens adresse:

FORSKERforum
Peter Bangsvej 32
2000 Frederiksberg C

Telefon: 38 15 66 33
Fax: 38 15 66 32

FORSKERforum

udkommer 10 gange om året.
Bladet udkommer den første uge i hver måned.

Næste deadline:

10. juni 2003

www.forskeren.dk

Øvrige adresser:

Dansk Magisterforening
Peter Bangsvej 32
2000 Frederiksberg C
Tlf. 38 15 66 00

DJØF
Gothersgade 133
PB 2126
1015 Kbh. K
Tlf. 33 95 97 00

Dansk Farmaceut Forening
Rygaards Allé 1
2900 Hellerup
Tlf. 39 46 36 00

Jordbrugsakademikernes Forbund
Frederiksberg Allé 3, 2. sal
1621 Kbh. V
Tlf. 33 21 28 00

Dyr lægeforeningen
Rosenlunds Allé 8
2720 Vanløse
Tlf. 38 71 08 88

Oplag: 9.000

Grafisk Produktion:

Poul Rømer Design
tlf. 44 53 05 51

Tryk:
Datagraf

Foto: Søren Hartvig

(hvor ikke andre er anført).

LEDER

Af lektor **LEIF SØNDERGAARD**, fmd. for
Universitetslærerafdelingen i DM (afd. 1)

"Størst mulig åbenhed

Den nye universitetslov – "Dandyloven" – blev som ventet vedtaget d. 8. maj. Vi kan konstatere at der ikke er ændret meget i forhold til det oprindelige lovforslag til trods for ihærdige forsøg fra mange sider (ikke mindst Forskeralliancen) på at få ændret de paragraffer, som efter 524 år fjerner universiteternes uafhængighed af eksterne styrende interesser.

I hele debatten om lovgivningen har det ikke skortet på forsikringer fra forligspartierne – regeringen og socialdemokraterne – om, at det alligevel ikke var så slemt med et eksterne domineret bestyrelse. Måske var det lykkedes politikerne at berolige mange, men et nyligt møde afholdt på Københavns Universitet gav ny næring til de bange anelser. Her fremsatte to "store kanoner" fra dansk erhvervsliv den frejdige påstand, at ingen dygtige mennesker fra dansk erhvervsliv ville sidde i en universitetsbestyrelse, hvis ikke det skete på de præmisser, de er vant til fra private bestyrelser: totalt lukkethed om bestyrelsens arbejde; kun beslutninger meldes ud. Og total hemmelighedelse af bestyrelseskandidaters identitet indtil en færdig liste kan konfirmeres i repræsentantskabet! På et spørgsmål om lovens ord om "størst mulig åbenhed" om bestyrelsens arbejde mente den ene erhvervsleder, at det vist bare var politisk varm luft, som man nok kunne snakke sig uden om!!!

De ene af erhvervsmand var fra den gamle garde, Danske Bank-bestyrelsesformand Poul Svanholm. Den anden var fhv. Oticon-direktør Lars Kolind, som trods sit image som moderne ledertype overraskede med et meget gammeldags syn.

Man må håbe, at erhvervslederens manglende respekt for lovgivningen diskvalificerer dem ved godkendelsen hos Ministeren. Den manglende respekt for lovens bogstav kunne tyde på, at det måske er i en helt anden kreds af personer, man skal lede, hvis disse skal have nogen som helst legitimitet hos de ansatte.

DM har ladet to jurister gennemgå universitetsloven igennem og på et møde med tillidsfolk redegjorde de for de elementer, som vi særligt bør være opmærksom på.

Loven foreskriver åbenhed om bestyrelsens arbejde. Universiteterne er stadig offentlige institutioner, der er underkastet lovgivningen om åbenhed i forvaltningen, offentlighedsloven og loven om aktindsigt.

Det kan man ikke løbe fra, og derved bliver universiteterne væsentlig forskellige fra private virksomheder. Vi må derfor have bestyrelsesmedlemmer, som er indstillet på og vant til at arbejde i et åbent system; bestyrelsesmedlemmer, som har politisk forståelse og kan arbejde i et politisk

system; bestyrelsesmedlemmer som kan kommunikere med politikere. De må have pondus til at påvirke politiske beslutninger af f.eks. økonomisk art – for uanset Sanders løfter, forventer ingen, at politikerne vil opgive at lovgive om universiteterne og at styre deres økonomi.

Dertil kommer så naturligvis forståelse for universitetsforskning og undervisning samt ikke mindst for universiteternes rolle som kulturbærende institutioner. Denne sidste delvis uegennyttige egenskab er formentlig helt fremmed for de fleste erhvervsfolk!

Den nye lov har en lang række punkter som kræver særlig opmærksomhed fra universitetslærerne og deres organisationer. Det skal undersøges, om en anden ledelsesform gør det nødvendigt at kræve nye ansættelsesbeviser for alle, hvori dette er specificeret.

Den nye ledelsesform vil, selv om AC's ledelsesaftale stadig gælder, give en hierarkisk ledelsesstruktur, hvor kommandovejen skal følges. Det betyder for eksempel, at hvis man vil klage over en leder, så skal man klage til ham selv først! Det kunne overvejes at oprette en uafhængig klageinstans, for eksempel i form af en ombudsmandslignende institution, hvorigennem klager over dårlig ledelse kunne kanaliseres til et højere ledelsesniveau.

Det skal også undersøges om de evalueringsregler, der fastsættes i vedtægterne vil være i modstrid med de centrale aftaler, der regulerer ansættelsesforhold.

Regeringen og Socialdemokraterne har hele tiden og senest under lovbehandlingen forsikret at der ikke sker ændringer i den enkeltes forskningsfrihed, friheden gælder indenfor universitets meget overordnede strategiske mål. Det er derfor vigtigt at holde øje med at de lokale institutledere ikke indskrænker forskningsfriheden ved at definere meget snævre mål på institutniveau, som de ansatte skal holde sig indenfor. Det er også vigtigt huske, at institutlederen kan pålægge den enkelte medarbejder at løse specifikke forskningsopgaver; i sådanne tilfælde må den ansatte selvfølgelig kræve at institutlederen stiller de nødvendige ressourcer til rådighed, og her kan det være formløst til at fraskrive sig retten til det frie metodevalg, navnlig hvis ressourcerne ikke er tilstrækkelige.

Ovenstående er blot enkelte af de nye betingelser, som Dandyloven sætter og som kræver særlig opmærksomhed af både den ansatte ledelse og de ansatte. Loven rummer muligheder for en ledelse, der ønsker at "mainstreame" et universitet, men også muligheder for medarbejderne for at få indsigt og en vis indflydelse på hvordan universitetet ledes. Men disse muligheder skal aktiveres og udnyttes på det lokale niveau. Og det skal ske allerede fra i dag ...

Vismændene kritiserer forskningspolitikken

Offentlig forskning er et offentligt gode, men såvel universitetsreformen som det strategiske forskningsråd kan skævvride forskningen, så den bliver kortsigtet og til fordel for få, store industrier ...

Mindre end en måned efter Folketingets vedtagelse af universitetsreformen og af forskningsrådsreformen (med det strategiske forskningsråd) mødes initiativerne med store betænkeligheder:

De politiske initiativer kan bidrage til "en større større emnemæssig styring" af den offentlige forskning. Desuden kan det føre til "en øget, men skæv vidensspredning", hvis det primært er større virksomheder, der lægger beslag på de offentlige ressourcer, da små og mellemstore virksomheder ofte ikke har tilstrækkelige ressourcer til at indgå i et offentligt-privat samspil.

Sådan lyder de økonomiske vismænds betænkeligheder ved regeringens forsøg på at styre forskningen.

Til fordel for de store industrier

Vismændene stiller det kritiske spørgsmål: "Hvordan tilrettelægges arbejdsdelingen mellem forskning og erhvervsliv, så viden kan spredes og dermed 'nyttiggøres', uden at produktion af viden styres af kortsigtede erhvervsinteresser, og uden at den producerede viden monopoliseres i enkeltvirksomheder?"

Vismændene svarer ved at henvise til nødvendigheden af en offentlig indsats på et højt niveau, fordi den er forudsætningen for en privat vidensproduktion. Det offentlige kan være en væsentlig drivkraft i innovationsprocessen.

Men så konstaterer vismændene, at bevillingerne er for små – "under det hensigtsmæssige niveau" – og at politiktiltagene indebærer en stor risiko for at medføre en uhensigtsmæssig styring af den offentlige forskningsindsats til særlig gavn for enkelte parter.

For små forskningsbevillinger

Vismændene finder det problematisk, at de offentlige udgifter til forskning og udvikling (FoU) stagnerer. Ifølge Barcelona-erklæringen skal FoU-udgifterne i 2010 udgøre 3 pct. af bruttonationalproduktet, hvoraf 1 pct. skal leveres af det offentlige. I dag udgør denne andel kun 0,66 pct. og den har endda været faldende i det seneste år.

Ved at kalde det "en stor udfordring" at leve op til Barcelona-erklæringen kritiserer vismændene regeringens aktuelle passivitet på området. Det er en problematisk udvikling, da en væsentlig del af den generelle basisviden, som erhvervene efterspørger, produceres i offentligt regi.

Og vismændene påpeger tilmed, at det offentliges bidrag bør være større end 1 pct. fordi det ikke er sandsynligt, at det danske erhvervsliv vil bidrage med 2 pct.: Den danske erhvervsstruktur med relativt mange små og mellemstore virksomheder indebærer således, at et begrænset antal virksomheder har tilstrækkelige forskningsressourcer. Dette taler for, at det offentliges indsats bør kompensere.

Offentlige forskningsresultater "et offentligt gode"

Vismændene udtrykker betænkelighed ved tendensen til kommercialisering af den offentlige forskning. Offentlige forskningsresultater bør som hovedprincip ikke patenteres.

Politiktiltag som patentering af offentlige forskningsresultater har angiveligt til formål at stimulere offentligt-privat samspil. Men offentlige forskningsresultater er et skattefinansieret offentligt gode og bør derfor kun undtagelsesvist patenteres. Stigende kommercialisering af offent-

lig forskning gennem fx patentering bør kun ske efter "nøje afvejning, da denne udvikling kan ske på bekostning af den langsigtede grundforskning og dermed innovationsaktiviteten", siger vismændene.

Faren ved politiktiltag som patentering er, at det må forventes at grundforskningen i højere grad bliver trukket i retning af "erhvervslivets aktuelle fokusområder". Og det er ikke nødvendigvis sammenfaldende med de forskningsemner, der kan forventes at give høje samfundsøkonomiske afkast på længere sigt, lyder vismændenes advarsel.

GTS-institutterne reduceret

Vismændene kritiserer, at de statslige tilskud til GTS-institutterne (de Godkendte Teknologiske Sewrviceinstitutter) er blevet reduceret i de senere år, da institutterne er centrale for netop de små og mellemstore virksomheders "videnshjemtagning". Blandt små og mellemstore virksomheder har de fleste "næppe den tilstrækkelige volumen til at udføre selvstændig FoU og samarbejde med universiteterne".

Vismændene laver dog ikke den nærliggende kobling, at det kan være politikernes hensigt, at universiteterne skal overtage GTS-institutternes formidling ...

Jø

Diskussionsoplæg: Dansk økonomi 2003 (maj 2003, se www.dors.dk/rapp/index.htm)

DTU har dårligt image

- viste undersøgelse. Arbejdsmiljøforsker mener ikke, at et dårligt image er et problem for en velfungerende virksomhed – men det er et problem for DTU, fordi ledelsen og de ansatte er vildt uenige om image afspejler realiteten ...

IMAGE

Det nytter ikke at præsentere sig som Oscar-kandidat, hvis realiteterne ikke lever op til et image, der er skabt ...

DTUs har fortsat et elendigt image på trods af den styrkede og mere synlige ledelse. Det viste nyhedsmagasinet INGENIØRENS profilundersøgelse 2003 blandt 100 danske ”virksomheder.

Blandt **de færdige ingeniører** slutter DTU samlet som nr. 50, mens andre offentlige arbejdspladser slutter noget højere: RISØ er nr. 22 OG Aalborg Universitet er nr. 31. Og **blandt de studerende** slutter DTU allersidst som nr. 100, mens RISØ er nr. 21. og Aalborg er nr. 38.

INGENIØREN omdøber ligefrem DTU til Danmarks Tabende Universitet.

Men blandt rektor og de ansatte er der stor uenighed. De ansatte mener, at image-undersøgelsen peger på centrale problemer for de ansatte. Omvendt mener rektor Pallesen, at imageundersøgelsen kun har lidt med virkeligheden at gøre.

Man må imidlertid tage imageundersøgelser alvorligt: ”De undersøger folks forestillinger; nogle gange giver de et overfladisk billede af hvilke forestillinger folk har. Det er da lærerigt for ledelsen at vide, hvilke forestillinger studerende og ansatte gøres om institutionen”, forklarer **arbejdsmiljø-**

forskeren, professor Bo Jacobsen.

Som samfundsforsker så jeg selvfølgelig helst, at de blev suppleret med kvalitative undersøgelser, som kunne afdække folks reelle erfaringer med det, de udtaler sig om. Så får man også et billede af, om udsagn er utryk for modtænkning eller det stikker dybere”.

Rektor: Uretfærdigt

I fem ud af 11 kategorier ligger DTU på en absolut sidsteplads:

I kategorierne ”løn/goder” indtager DTU en flot sidsteplads blandt såvel ingeniørerne som de studerende. Det samme gør den på kategorien ”ledelse”, og ikke uventet føler rektor Pallesen sig noget truffet af det image. Han finder det uretfærdigt, fordi han jævnlige holder møder med institutlederne, og han holder åbent kontor mellem kl. 17-18 hver dag, og her kan ansatte og studerende lufte deres utilfredshed.

Men for vip-tillidsrepræsentanten Lise Gerhard Olsen er møderne udtryk for en bestemt ledelsesstil, som ikke virker positivt: ”Lars Pallesen plusser simpelthen for meget. Der er en generel misstem-

ning, også hos institutlederne, og de føler sig tromlet af ledelsen ...”

Der vil altid være modstand, når man skal gennemføre de nødvendige rationaliseringer, svarer rektor: ”Vi er i gang med at vende en supertanker. Om nogle år er jeg overbevist om, at DTU får et meget bedre image”, slutter han.

Dårlige karrieremuligheder

I kategorien ”karriere-muligheder” mener de udspurgte ingeniører, at DTU er det allerdårligste sted at søge hen blandt alle 100 undersøgte virksomheder. Blandt de studerende tror mange flere på positive karrieremuligheder i Aalborg (nr. 20).

De ringe karrieremuligheder forstås fællestillidsrepræsentanten godt. Halvdelen af DTU-forskerne er ansat i tidsbegrænsede stillinger, og det skaber usikkerhed i hverdagen.

Og på dette område er de ansatte og rektor tilsyneladende enige. Rektor bekræfter indirekte de dårlige karrieremuligheder, for han afviser mere regulære – og attraktive – ansættelsesformer: ”Projektansættelser er meget almindelige, og det er nødvendigt for, at DTUs økonomi hænger sammen”.

Arbejds miljøforskeren: Store holdningsforskelle et stort problem

Et image er en forestilling, som ikke nødvendigvis er en afspejling af realiteterne. Derfor kan rektor gerne have ret i sin fortolkning, siger Bo Jacobsen. Han erindrings ikke at have set en sådan dikotomi i opfattelsesverdenen, som når rektor siger, at det går godt og de ansatte siger det modsatte. I universitetsverden er der normalt en langt større konsensus; ledelsens og de ansattes oplevelse svarer i grove træk til hinanden.

”Men DTU har et stort problem, når holdningen til imageundersøgelsen er sådan at ledelsen mener, det går godt, mens medarbejderne siger noget andet. Så store holdningsforskelle som mellem rektor og ansatte er meget sjældne i moderne organisationer. Og når det er sådan er der fare for, at parterne fastfryser deres billeder eller positioner; at man fastholder sin fortolkning og gensidigt beskylder hinanden for ikke at kunne se realiteterne i øjnene. Så står man med et alvorligt institutionsproblem – og i den situation er det meget vanskeligt at forbedre miljøet”, forklarer Bo Jacobsen og henviser til den klassiske socialpsykologi:

”Den store udfordring for den topstyrede ledelse med ret store magtbeføjelser bliver at få de ansatte til at blomstre.

Ledelsen kan godt beordre, men det er lyst og entusiasme, som driver kreativitet og innovation på længere sigt. Det er en meget vanskelig opgave, når diskrepansen er så stor. Ikke totalt umulig, men ledelsen skal virkelig være dygtig, respektfuld og tilmed have en heldig hånd, hvis det skal lykkes...”

Imagepleje er ikke løsningen

Professoren kan imidlertid ikke anbefale en løsningsstrategi, hvor ”imagepleje” alene bliver løsningen:

”Imagepleje handler om, at man med skinmidler – selviscenesættelse – sender signaler ud i verden om, at her går det godt. Man kan måske midlertidigt sætte positive ting i bevægelse, men på et tidspunkt kræves det, at de indre forhold skal svare til de ydre opfattelser. Det kan ikke lade sig gøre ’at fortælle sig til’ succes, når det drejer sig om immaterielle goder som uddannelse og viden. Her måles man på sigt på at frembringe reel og gedigen kvalitet. Hvis man vil bruge management-slagord, så dur det kun, hvis de har bund i realiteterne”, slutter professoren.

Jø

Baggrund: Nyhedsmagasinet INGENIØREN 2. maj 2003.

KU sat på signalord

Værdi- og holdningsundersøgelse på KU får hård medfart af arbejdsmiljø-forsker

Studerende og ansatte har et ret klart billede af, hvad der kendetegner Københavns Universitet: Tradition, troværdighed, selvstændighed og kvalitet. De er også enige om, hvad der nu er behov for: Mere fleksibilitet, udvikling og synlighed. Og skal de vælge nogle ord, som bør kendetegne universitetet i fremtiden, falder valget på blandt andet nysgerrighed og engagement.

Sådan lyder nogle af de konklusioner, som **Københavns Universitets ledelse** (i en pressemeddelelse) sammenfatter en værdiundersøgelse, som reklamebureauet Bergsøe 4 netop har gennemført. Undersøgelsen er baseret dels på personlige interviews, dels på et spørgeskema, som er sendt ud til ca. 2500 studerende og ansatte.

Ved at spørge til vægningen af begreber som *udvikling, engagement, kvalitet, professionalisme, synlighed, demokrati, selvstændighed, tung m.m.* mener man at have fået et uundværligt redskab for ledelsen og for en kommende kommunikations-strategi.

Men arbejdsmiljøforskeren Bo Jacobsen – som selv har lavet de største kvalitative undersøgelser af universitetsmiljøet herhjemme – er ikke imponeret:

”Det er tyndt. Man mener man har undersøgt ’værdier’, men i virkeligheden har man folks opfattelse af en række populære *signalord*, af mangetydige *etords-betegnelser*. Tag et udtryk som ’demokrati’, det er jo omfattende og formuleret, så ingen vel vil tage afstand fra det”, siger han. Han er stor tilhænger af en kortlægning af, hvilke værdier forskere og studerende sætter højt, men ledelsen får langt fra et seriøst billede som

gør det muligt at sætte mål og fastlægge en realistisk profil.

Når ikke ind i universitetets sjæl eller konflikter

Men værdi-undersøgelsen når ikke – måske fordi den er lavet af et reklamebureau – ned i universitetets sjæl:

”Undersøgelsen var en chance for at få belyst forskellige væsentlige forskerværdier, også de konfliktskabelige. Det kunne fx være utroligt vigtigt at få belyst:

- ytringsfriheden: *Hvor hårdt skal universitetet stå vagt om forskernes ytringsfrihed, hvis de blev involveret i en ny Dandy-sag?* (hvor Dandy forsøgte at presse to forskere til at tilbageholde forskningsresultater, red.)

- spørgsmål aktualiseret af Lomborgs-agen: *Har forskere pligt til at optræde i offentligheden med en afbalanceret og præcis sandhedsfremstilling eller er det i orden at fortælle gode historier der fokuserer på ens egen version?*

- studiemiljøet, hvor man kunne spørge såvel studerende som lærere: *Skal KU være et sted, hvor man prioriterer et levende studiemiljø på alle fag? Og er KU et sted for fagcentreret undervisning eller skal der også arbejdes med tværfagligt samarbejde?*

Svar på disse spørgsmål ville fortælle noget om de reelle værdier i universitetsmiljøet”, siger han, der kalder det direkte farligt, hvis KU tilrettelægger mål, profil og kommunikation på baggrund af reaktioner på overfladiske signal-ord, som kan bruges til hvad-som-helst.

Jø

Se www.ku.dk - nyheder

Hvem vil ikke gerne bytte tilvæ

- med en job som vinimportør? Finn Klysner tog springet efter 27 års deltids-ansættelser. Han er ikke bitter over, at systemet aldrig fandt plads til at fastansætte ham – men han holdt op, inden han blev en gammel sur mand ...

FORSKERforum møder fhv. universitetslærer, nuværende vinimportør af vine, forfatter og cand.mag. **Finn Klysner** mellem ca. 75.000 flasker tysk og italiensk vin i et baghus på Østerbro. På en reol bugner det af vinbøger, og på en af væggene er et udsnit malet lyserødt. Her hænger en stor Marilyn Monroe-plakat – en reminiscens fra dengang baghuset fungerede som bordel. Baghusets historie går imidlertid endnu længere tilbage. Det var nemlig her den første Valash-sodavand med patentlåg blev opfundet.

Det er dog ikke i disse omgivelser, at Finn Klysner skriver sine artikler og bøger. De seneste års forfattervirksomhed er derimod blevet til i scenerier af Van Goghsk karakter. Tag f.eks. en tidlig morgen på en vingård midt i f.eks. et Toscansk landskab. Her på terrassen med udsigt til vinmarker, bløde skrån timer og cypresser har man kunnet finde Finn Klysner med morgenkaffen og skrivetværktojet.

”Så der er ingen, der skal have ondt af mig”, siger han.

27 år som deltidslærer på KU

Grunden til overhovedet at strejfe tanken om, at man skulle kunne have ondt af ham - trods ovenstående misundelsesværdige omgivelser - er, at Finn Klysner tilbragte 27 år (!) som deltidslærer på bl.a. Institut for Nordisk Filologi, Københavns Universitet **uden** at blive fastansat lektor.

Han blev aldrig fastansat – på trods af, at han havde ry som en god underviser med den faglige ballast i orden – hvilket da også fik en kilde til at henvise til Klysner, da FORSKERforum efterlyste en person med en *deltidslærer-karriere*.

En fast lektorstilling var ellers det oprindelige mål, men allerede efter et par års deltidsansættelse gik det op for ham at fastere former havde lange udsigter. Karakteristisk for hans initiativ, iværksætterånd, tog han sagen i egen hånd og påtog sig, parallelt med deltidsjobbet på KU, undervisningsopgaver på en lang række andre institutioner (Biblioteksskolen, daværende Danmarks Lærerhøjskole, Borup Højskole, Åbent Universitet, Folkeuniversitetet, Danmarks Journalisthøjskole).

Systemets slette behandling af deltidsarbejdende

Gennem de mange følgende år oplevede han både ansættelsesstop på KU, og at andre *udkonkurrerede* ham til de få faste stillinger, der dukkede op.

”Jeg var og er ikke bitter, jeg har bare undret mig engang imellem”, siger han.

”Det kræver fysisk og psykisk råstyrke at leve freelance-livet. Jeg har altid arbejdet meget og længe, men efterhånden får man opbygget en immunitet over for den slette behandling systemet udviser hårdtarbejdende deltidsansatte”, siger Finn Klysner.

Trods immuniteten sagde han farvel til universitetet for tre år siden. Efter 27 år.

”Jeg havde bygget op til at forlade stedet gennem flere år. Jeg kunne enten beskæmmet bøje mit hoved og kæmpe videre, eller sige fra inden jeg gik hen og blev en sur gammel mand”.

Universitetet: Et beskyttet værksted

En af grundene til, at det aldrig er blevet til en fast stilling, er måske, at han ikke har bedrevet decideret forskning. Men der er kommet mange litterære arbejder fra hans hånd. Forfattervirksomheden har bl.a. omfattet litterære artikler, nyfortolkning af Broby-Johansen, bidrag til antologier og til Forfatterleksikonet, bearbejdning af H.C. Andersens eventyr samt ikke mindst artikler og bøger om vin.

Allerede i sit speciale, der gjorde ham til cand.mag. i dansk og historie dokumenterede han en særlig evne til at formidle. Specialet ”Den danske kollektive roman 1928-1944” blev udgivet i bogform og brugt som undervisningsmateriale på Dansk.

Han har været med, når der er blevet taget nye initiativer på universitetet, fx ved etableringen af diverse centre. Han var den første deltidslærer, der blev tilknyttet Center for Arbejderkulturstudier, og han var med til at stable Åbent Universitet på benene. Derudover har han altid været en af dem, man kunne regne med, hvis en fast lærer pludselig sprang fra et kursus. Han har sågar præsteret at blive spurgt kl. 8.30 om han kunne overtage et kursus og har indledt undervisningen kl. 9.15.

Hans villighed til at træde hjælpende til, er dog ikke altid blevet taget for det gode. Tværtimod fik han engang at vide, at han bare ’*gaflede til sig*’.

Man kunne også vende den om og antage, at han aldrig har haft problemer med at få undervisningsjob, fordi han er en dygtig underviser, og fordi de studerende var glade for ham:

”Men pædagogisk talent tæller ikke på universitetet. Universitetet er som et beskyttet værksted, hvor folk aldrig kommer uden for murene. Det er ærgerligt for undervisningskvaliteten, at man ikke i højere grad har prioriteret at indlemme mig og andre med tilsvarende kvalifi-

kationer i den faste stab. Vi har en stor spændvidde, sætter ting i gang og kan udvikle stedet”, siger han.

Studerende er blevet til elever

En anden årsag til karriereskiftet var, at det efterhånden heller ikke var så lystbetonet at undervise.

”Jeg synes, vi har fået et meget ensrettet universitet. Der er ikke længere tale om et lærer/*studerende*-forhold, hvor man gensidigt inspirerer hinanden. I dag er der snarere tale om et lærer/*elev*-for-

Fra ugeplanen hos en eks-deltidslærer:

I den uge, hvor Forskerforum var på besøg var følgende på programmet:

- De to ugentlige åbnings-tider, hvor private liebhavere kan komme forbi.
 - Han skulle udvælge vine til menuerne på Kong Hans. Finn Klysner leverer til en lang række af Danmarks dyreste og fineste restauranter.
 - I forbindelse med sit engagement som lærer på Claus Meyers teambuildingskurser skulle han også forberede et vinudvalg.
 - Og så skulle han lige et par dage til Frankfurt på vinmesse. (Ugen efter til Venedig.)
- Derudover optræder han hver søndag på tv-kanalen Station Øresund, hvor han i programmet ”Vin til hverdag & fest” vurderer en række vine og giver tips og gode råd.

relsen som deltidslærer

Foto: Lindhardt & Ringhof

hold, hvor eleverne spørger, hvad de kan gøre for at få 9 eller 10. Jeg forstår dem godt. Sådan er de blevet opdraget, men resultatet bliver et ensrettet universitet, og det har jeg ikke lyst til at være med til”.

Det eneste ’rigtige’ akademiske job han har bestrebet gennem de seneste par år, er studieleder-opgaven på Literaturvidenskab på Folkeuniversitetet i København. Men den opgave overvejer han også at skippe. Han har rigeligt at se til med sit vinimportørfirma D.W.C.-Vin, som han etablerede i 1990.

Tyske vine som doktordisputats

Men at hans tid nu næsten 100 procent er relateret til vin, er ikke ensbetydende med, at han har droppet fordybelsen og det intellektuelle arbejde. Tværtimod!

”Min bog ”Tyske vine” kan nærmest betragtes som min doktordisputats”, siger han. Den 292 sider tykke bog, der udkom på Lindhardt & Ringhof i 2002, er bl.a. blevet kaldt en grundbog, og anmelderne fornemmer, at forfatteren véd så meget om emnet, at han kunne have skrevet mange flere sider.

Finn Klysner har også skrevet bestselleren ”Italiens vine”, der udkom i 1999 og bliver omtalt som ”en vægtig bog”. Den har solgt i 13.000 eksemplarer.

Der er flere store og researchkrævende bogprojekter i støbeskeen. F.eks. pønser han på, sammen med Rowald Hepp, der er chef for en af verdens ældste vingårde, Schloss Vollrads, at skrive en bog om netop Schloss Vollrads. Vingården daterer sig helt tilbage til 1211, og der gemmer sig en masse kulturhistorie.

Bruger sin uddannelse som æstetiker ...

Finn Klysners interesse for vin opstod

nogenlunde samtidig med, at han begyndte på universitetet, og han kæder den gryende interessen sammen med at tilhøre efterkrigstidsgenerationen, hvor man gik fra erstatningsprodukter til de ægte varer. Det inspirerede ham til at grave et spadestik dybere ned i forhold til de vine, som f.eks. Irmas Børge Olsen begyndte at introducere til menigmand.

Finn Klysner foretrak at gå ned til en kvalitetsvin-importør for at købe en eller to flasker vin for det samme beløb, som han kunne have købt seks for hos Irma-Olsen. Importøren lod ham være mundskænk på de dyre vine, som var blevet åbnet i forbindelse med kundebesøg, og støt og roligt oparbejdede han sin viden om og smag for gode vine. Han fik tjanser med at slæbe vin-leverancer og med at banderolere, og snart sendte importøren ham ud til vinsmagningsarrangementer, fordi han var god til at formidle.

”Jeg var jo vant til at undervise ...”.

I 1980’erne blev han vin-foredragsholder, skribent og redaktør for bladet

Vinjournalen. Han arbejdede også som vinkonsulent for det tyske og det italienske Handelskammer. I dag lever han så på sin *smag på vine*.

”Vin er æstetik og naturvidenskab. I dag er en vinbonde ’diplomingeniør’. Han skal have forstand på plantelære, geologi og kemi. Jeg er til gengæld uddannet som *æstetiker* og véd noget om smag. Jeg smager mellem 3000 og 4000 vine om året, og har sans for, hvilke vine, der egner sig til hvad”.

Han har også næse for, hvor de nye ting sker. Uden den store beskedenhed nævner han, at han ofte opdager vine for de berømte feinschmeckere som f.eks. Robert Parker og Gambero Rosso gør det. Og her taler vi ikke om masseproducerede vine men om *’kultvine’*, som der kun bliver fremstillet 5000 – 6000 flasker af, og som kun betales med en god håndfuld tusindekronesedler. Pr. flaske – vel at mærke.

lpm

Deltid i faglig voldgift

Det varslede klageskrift til Personalestyrelsen for forskelsbehandling af deltidsansatte universitetslærere er nu sendt af sted.

Den 7. maj indklagede Dansk Magisterforening på vegne af Akademikernes Centralorganisation Finansministeriet (Personalestyrelsen) for en faglig voldgift. Sagen handler om, hvorvidt staten forsømmer sine pligter, når Personalestyrelsen afviser at give deltidsansatte universitetslærere de samme ansættelsesvilkår som sammenlignelige fastansattes. Som beskrevet i Forskerforum nr. 162 og 163, har et stort antal deltidsansatte universitetslærere mindst lige så store arbejdsbyrder som fastansatte, og ifølge klager, bryder Personalestyrelsen EU’s deltidsidektiv. Direktivet har netop til formål at sikre, at der ikke sker en forskelsbehandling af deltidsansatte, hvis arbejdsopgaver, indsats og arbejdsomfang er sammenlignelige med fastansatte.

DMs påstande lyder:

- Indklagede tilpligtes at anerkende, at eksterne lektorer, ansat i henhold til Aftale om Eksterne Lektorer ved Universiteter m.fl. under Undervisningsmi-

nisteriet, tillige er omfattet af Aftale om implementering af deltidsidektivet (EF-direktiv nr. 97/81 af 15. december 1997 om rammeaftalen vedrørende deltidssarbejde, der er indgået af Unice, CEEP og EFS), indgået mellem blandt andre klager på den ene side og indklagede på den anden den 2. september 1999.

- Indklagede tilpligtes i konsekvens heraf at anerkende at have været forpligtet til principalt med virkning fra 1. april 1999, subsidiært fra 8. august 2002, at honorere eksterne lektorer, omfattet af Aftale af om Eksterne Lektorer ved Universiteter m.fl. under Undervisningsministeriet, i overensstemmelse med bestemmelserne i den til enhver tid gældende AC-overenskomst på statens område med tilhørende centrale og decentrale protokollater, som gælder for fuldtidsansatte undervisere på universiteterne uden forskningsforpligtelse.

lpm

Slutspil om Dandy-loven

Folketinget 8. april: Uddrag af 3. behandling af lovforslag nr. L 125:

Forslag til lov om universiteter (universitetsloven).

(Fremsat 15/1 2003. 1. behandling 24/1 2003. Betænkning 10/4 2003. 2. behandling 29/4 2003).

S: Fortsat interne valg til kompetente organer

Homann (SF): Hvordan harmonerer Socialdemokratiets opfattelse af medarbejderdemokratiet – som det er formuleret i partiets principprogram – med, at partiet nu støtter en lov, som går i den modsatte retning?

Lene Jensen (S): Indflydelse – som har været en mærkesag for mit parti – betyder, at man ikke kobler hverken de studerende, de ansatte eller de nuværende ledere ud af beslutningsprocesserne. Der foretages fortsat interne valg til de kompetente organer. Det er fortsat sådan, at f.eks. studieordninger laves i samarbejde med de studerende. Det er mytedannelser, når man påstår det modsatte ...

Homann (SF): Ifølge loven kan der ganske vist kan foretages alle de interne valg fremover, som man vil. Problemet er, at de interne valg ikke får nogen afgørende indflydelse: Man kan ikke vælge sin rektor, man kan ikke vælge sin institutleder. Det er der sådan set forbud mod i loven.

Så på den måde bliver medarbejderdemokratiet voldsomt indskrænket. Og jeg tror ikke, at fru Lene Jensen kan opdrive ret mange medarbejdere ved de danske universiteter eller ret mange studerende, som kan abonnere på Socialdemokratiets lidt fortænkte fortolkning af, at det her det skulle være en måde at styrke medarbejderindflydelsen på.

Lad os kalde en spade for en spade: Vi har i dag et demokratisk system, som kunne forbedres. I stedet erstatter Regeringen og Socialdemokraterne det med et system, som svarer til den måde, man ledede private virksomheder på i slutningen af forrige århundrede. Virkeligheden er, at det er en klar afskaffelse af medarbejderdemokratiet, så lad være med at sige det modsatte.

Lene Jensen (S): Indflydelsen vil komme til at fremgå af det enkelte universitets vedtægter. Her kan man tilrettelægge sin dagligdag med den kreds af interessenter, der er. Det er derfor, at man på institutniveauet, på fakultetsniveau osv. skal opbygge organisationer, hvor hele universitetsbefolkningen deltager.

Homann (SF): Det er da en svag afglans af den medarbejderindflydelse som Socialdemokratiet taler så højt og flot om ved festlige lejligheder. Nu kommer der en konkret chance til at gøre noget ved det. Hvad gør man så? ...

Så afskaffer man medarbejderdemokratiet, så sørger man for, at den eneste mulighed, man kan øve indflydelse på, det er ved at trække i trådene i korridorerne og holde nogle møder med den leder, som i sidste ende har den afgørende indflydelse. Altså det er fair nok, at man ønsker at organisere tingene på den måde, men lad være med at kalde det medarbejderdemokrati, det er simpelt hen at holde Folketinget og den danske befolkning for nar.

S: Forskningsfriheden handler ikke om følelser

Homann (SF): Socialdemokraterne har haft en særlig rolle i denne lov; partiet har valgt at lave en aftale med regeringen i stedet for at forhindre loven ved at skabe et andet flertal. Jeg vil opfordre til, at partiet benytter lejligheden til at forklare, hvorfor man vælger at lave en lov, som skaber mindre fleksibilitet, indskrænker forskningsfriheden og fjerner medarbejder – og studenterindflydelsen på universiteterne?

Lene Jensen (S): Hvis der var den mindste tvivl i mit sind eller Socialdemokratiets sind om, at loven sætter forskningsfriheden på spil, så ville vi jo ikke stemme for. Vi mangler stadig væk modstandernes tekstnære dokumentation for, at loven er udtryk for en forringelse. Vi kan ikke lovgive om følelser, og det er måske i virkeligheden måske meget godt ...”.

S: Engelsklærere skal ikke forske i mikrobiologi

Lene Jensen (S): Formuleringen om at forskning skal ske §17 stk. 2 ’inden for universitetets forskningsstrategiske rammer’ betyder – understreger lovbetænkningen – at det gælder hele universitetet. Og det er vel ikke fuldstændig ligegyldigt, hvis man er ansat til at forske i engelsk, at det så kniber med at få lov til at bruge al sin tid på mikrobiologi, fordi det foregår på et andet universitet eller hvad?

Det er sjældent at der er så mange medlemmer til stede i Folke-

Langballe: Jeg vil gerne takke fru Lene Jensen, der nu har forklaret mig og fortolket for mig, hvad § 17, stk. 2 betyder: Formuleringen skal nemlig forhindre engelsklærerne i at styrte over på mikrobiologi og beskæftige sig med dét. Det synes jeg er godt, altså der kunne opstå pladsmangel på mikrobiologi og måske ressourceknaphed, hvis der ikke var mikroskoper nok til alle de engelsklærere, der ville stå og kigge i dem! Lene Jensens udlægning er en fantastisk fortolkning.

Et interessefællesskab:

Bodil Kornbek (KRF): ”Når vi taler om de eksterne bestyrelser, så er pointen jo, at bestyrelsen ikke skal opfattes som en interessekonflikt, men som et interessefællesskab. Det er utrolig vigtigt, og dér har vi alle sammen selvfølgelig et ansvar, universiteternes ledelse, de studerende ikke mindst, de ansatte, også i forligskredsen - og jeg håber også, at andre ville være interesserede i implementeringen af denne her helt fantastiske lovgivning.

tingssalen, når forskning og universiteter er til debat. Men de var tvunget til at være der for at trykke på 'ja/nej'-knappen under afstemningen

Jesper Langballe (DF): Begrebet 'interessefællesskab' jo altid det, man siger, når man vil herske: 'Det her er skam et fællesskab, vi afgør det i en dialog'!

Men det der giver ingen mening at tale om interessefællesskab, al den stund forligskredsen forhindrede de akademiske råd i at udtale sig om andet end akademiske spørgsmål. Til trods for at de akademiske råd jo ikke har nogen beslutningsret, så måtte de ikke engang høres om spørgsmål f.eks. om budgetter, som lå uden for de akademiske spørgsmål. Og så taler man om interessefællesskab. Ja, godmorgen!

Hanne Severinsen (V): Langballe påstår, at Akademisk Råd kun kan udtale sig om akademiske spørgsmål.

Der står i § 15, stk. 1: Udtalelse til rektor om den interne fordeling af bevilgninger, udtalelse til rektor om centrale, strategiske forsknings- og uddannelsesområder og planer for videreudvikling. Kan rådet så ikke præcis det, Langballe påstår de ikke kan?

Jesper Langballe (DF): Det er noget

snak, fru Hanne Severinsen. Det er muligt, at de akademiske råd kan udtale sig om noget mere, end det først var regeringens hensigt. Men indsigelser – især fra de studerendes side – gav udtryk for et ønske om, at de akademiske råd fik mulighed for at blive hørt direkte om budgetter. Og hvorfor må de dog ikke det, når de alligevel ikke har nogen endelig beslutningsmyndighed?

Og hvorfor skulle man i øvrigt igenem en så lang debat om noget så egentlig selvfølgelig, hvis det her bare er et interessefællesskab?

Er Hanne Severinsen en gås?

Langballe (DF): Det er noget sniksnak, når fru Hanne Severinsen med intetsigende bemærkninger bliver ved at fastholde, at der ikke kan ske en indskrænkning af forskningsfriheden efter formuleringen: 'inden for universitetets forskningsstrategiske rammer'. Jeg kan blive ved at gentage bekymringen til dommedag, men det er som at slå vand på en gås....

Pia Christmas-Møller (Kons): Hr. Langballe taler mod bedre vidende og det bliver ikke bedre af hans skingre tone, når han omtaler modstandere på en nedværdigende måde, bl.a. ved at omtale Venstres ordfører, udvalgsformanden, som en gås. Den debatform vil jeg simpelthen ikke deltage i.

Langballe (DF): Det er ikke nemt at begå sig her i Folketingssalen. Især ikke når talen kommer på fjerkræ. Forleden dag vakte jeg forargelse i Socialdemokratiet, fordi jeg havde kaldt hr. Svend Auken for en kalkun. Jeg havde nu kun omtalt hans egen ulyst til kalkunjagt.

Nu er fru Pia Christmas-Møller blevet meget pikeret over, at jeg har brugt ordet en gås om fru Hanne Severinsen. Det kunne jeg aldrig drømme om. Jeg har sagt, at det var at slå vand på en gås. Jeg må sige, at fru Pia Christmas-Møller er enten forfærdelig sart eller kompromitterende uvidende om sådan gamle danske fyndord og mundheld.

Samfundet skal regere universitetet

Universitetsreformen er et eksperimentelt koncept for ingen djævel, kan sige hvordan den vil virke i praksis, forklarer en 'de sorte præster' om Dansk Folkepartis modstand mod Dandyloven ...

"I middelalderen var universitetet kir-kens. Efter reformationen blev det så kongens, og så groede der en tradition frem, hvor det klassiske universitet blev en fuldstændig uafhængig og ubestikkelig institution. Og nu vil man så afvikle denne frihed og lade politikere og erhvervsliv sætte dagsordenen ud fra en tankegang om 'nytte og relevans' ..."

Jesper Langballe er universitetsordfører for Dansk Folkeparti. Han og partiet har overrasket mange med sin voldsomme modstand mod den universitetsreform, som regeringen og Socialdemokraterne netop har gennemtrumfet.

Et politiseret system

"Loven er et afgørende brud med det frie og uafhængige universitets tradition. Loven forsyner samtlige universiteter med bestyrelser med eksternt flertal, med ledere som er udpeget ovenfra, med strategier som er dikteret udefra osv. Det er et politiseret system, hvor der så at sige skal gives ordrer udefra. Man har ikke tillid til, at universiteterne selv kan træffe beslutning om i hvilken retning, de skal udvikles".

Ifølge Langballe der et alvorligt teknisk problem ved, at man har udnævnt 11 – snart 12 med IT – institutioner til universiteter, og nu nedfælder nogle enhedsrammer over dem, selv om de er meget forskellige:

"Man tvinger vinkelrette styreformer ned over dem, hvad enten de er monofakultære eller flerfakultære. Jeg kan forstå, at der kan lægges sådanne rammer ned over visse dele af handelshøjskolerne eller DTU, som uddanner professionsorienteret til bestemte udefra dikterede færdigheder og ud fra et brugerbehov i erhvervslivet. Men at tvinge de samme rammer ned over det klassiske universitet er simpelthen mangel på forståelse for denne frie institution".

Uværdig lov for et demokrati

"I Folketinget siger flertallet, at nu er der snakket nok: *Lovens strategiske sigte er ikke en indsnævring af friheden, basta.* De har nogle hensigtserklæringer, men ikke klare forestillinger om, hvad der vil ske, og slet ikke forestillinger om, hvad de smider ud. *'Det går nok'*, lyder omkvædet. Det er altså et eksperimentelt koncept, for ingen djævel kan sige, hvordan det vil virke i praksis..."

Langballe mener, at et frit samfund skal have uafhængige universiteter. Loven hører derfor ikke hjemme i et pluralistisk demokrati, og at Folketingets behandling af loven har været tilsvarende uværdig.

"En så principiel og videnstung sag skal lægges åbent frem og diskuteres. Videnskabsministeren og Socialdemokraterne skruede et forlig sammen, hvorefter ethvert argument er prellet af på dem, samtidig med at de påstår, at der har været 'en åben og fordomsfri debat i en bred kreds'. Herefter gik den så til høring, som kritikerne vidste var en formalitet, og at det ikke nyttede med protester. Der var altså ikke nogen reel høringsrunde. Og i selve Folketingsbehandlingen havde ministeren sin lov på plads og var fuldstændig argument-resistent ..."

De sorte præster og venstrefløjen

I Folketinget hedder det sig, at det er 'de sorte præster' – Langballe og Søren Krarup – som solo har udformet Dansk Folkepartis politik på universitets- og forskningsområdet, hvor der ikke er mange stemmer at hente – og slet ikke til Dansk Folkeparti!

"Altså, Dansk Folkeparti har den individuelle frihed højt på programmet. Men det er da rigtigt, at partiets politik på dette område er stærkt præget af Krarups

"Ja, løbet er kørt. Et flertal i Folketinget har valgt at overhøre alle saglige indvendinger fra universitetsverdenen og at bryde med 500 års dansk tradition, jeg kunne sige: Europæisk tradition for forskningsfrihed, for åndsfrihed.

Jeg bemærkede mig, at regeringens ordfører, fru Hanne Severinsen, talte meget smukt om, hvordan universiteterne skal spille en aktiv rolle for viden-samfundet. Og dér ligger hunden jo begravet: 'Universiteterne skal være leveringsdygtige af viden, som om viden, når det drejer sig om forskning, er sådan en stangvare, som man er leveringsdygtig i på bestilling og ikke en erkendelse, som man søger sig frem til, og hvor man egentlig aldrig ved, hvad resultatet bliver, hvad resultatet bliver'.

Her bliver det erhvervslivet, det bliver organisationerne, det bliver magthaverne i landet, der sætter universiteterne deres opgave for.

Langballe (DF) under Folketingets 3. behandling

og mine synspunkter. Men sådan er det jo med ordførerskaber i mindre partier. Der er stort spillerum for ordføreren", svarer Langballe, der ikke vil kalde den for 'ultraliberal' men pluralistisk med sans for frihed.

Han har oplevet en usædvanlig alliance:

"Borgerligheden svigter totalt i denne sag, hvor den burde forsvare universiteternes uafhængighed. Det gør mig da trist, at jeg i denne sag er så enig med de radikale og venstrefløjen. Og det er ikke bare en skinalliance, de har med glæde stemt for mine 13 ændringsforslag til loven...."

Fra 68'ernes tyranni til højrefløjens hævntrøst

Jesper Langballe er præst:

"Det er da rigtigt, at som teolog er jeg forankret i det klassiske universitet, der bygger på åndsfrihed og forskningsfrihed. Forudsætningen for den politiske og åndelige frihed er frie og uafhængige universiteter. Men man behøver altså ikke have gået på universitetet eller være universitetspecialist for at have forståelse for det indvendige på universitetet. Jeg burde ikke have en anden forståelse end andre ordførere. Desværre har de ikke en forståelse, som rækker ud over, at universiteter skal gøre 'nytte', og at man derfor skal sætte dem til 'fornuftige opgaver'. De tror, at man kan styre universiteterne og samtidig bevare uafhængigheden ved at henvise til, at der i lovens hensigtserklæring skam står, at 'universitetet har forskningsfrihed'. Men en sådan lovgivning med indbyggede modsætninger er uansvarlig".

Langballe erklærer samtidig, at han i mange andre sager – fx omkring det private erhvervslivs vilkår – er helt på linie med regeringens borgerligt-liberale politik. Men Venstre og Konservative forråder det borgerligt-liberale frihedsideal, når de begrænser universitetets uafhængighed og frihed.

Han kalder regeringens reform for ideologisk: En slags borgerlig-filistros reaktion på 68:

"68-bølgens totalitære hærgen var en massakre på forskningsfriheden. Den dogmatiske dagsorden var givet på forhånd. Resultatet var et universitetsdemokrati, der har været hæmmende for forskningen. Men det har da forbedret sig en del i de senere år.

Nu slår borgerlighedens filistre igen, og hævntrøsten er i og for sig forståelig nok. Nu skal de ræverøde akademiker-snuder den-onde-lyne-mig sættes til at

Jesper Langballe under folketingsdebatten

... men hvem skal skrive historien

Den ene dag stod Langballe hårdt på forskningsfriheden – den næste havde han skrevet facitlisten til en koldkrigsudredning, siger venstrefløjen

kratte for føden. Nu er det ikke mere universitetet, der skal regere samfundet, men samfundet, der skal regere universitetet. Og denne primitive hævntrøst formuleres i en EU-autoriseret managementfilosofi, som taler om viden som et fabriksprodukt, der skal investeres i. Ikke til forskningens – og samfundets – erkendelse, men til gavn og nytte for erhvervslivet”.

Alle taber på reformen

Reformen er ikke en fordel for nogen. Alle vil blive tabere.

Forskerne taber, fordi de taber indflydelse på deres faglige og saglige områder: ”Indput – for at bruge et godt dansk ord – skal komme udefra og ovenfra, men jeg mener altså, at det bedst foregår på institutniveau. Faren er selvfølgelig, at man vender sig for meget indad, men det kunne klares ved, at man lavede en ’adviserklub’ med bl.a. brugere på lokalt niveau.

Erhvervslivet taber: ”Der er da en risiko for, at specifikke erhvervsinteresser vil sætte sig igennem. Men faren er i højere grad, at erhvervslivets indflydelse bliver mere på paradeplan. At de erhvervsfolk, som har ren konkret interesse i forskning, har alt for travlt til at sidde i en overordnet bestyrelse. Der er en overhængende risiko for, at de eksterne, som kommer ind, bliver afdankede organisationsfolk – Hans Skov-Christensen – typer – med en bestemt ideologisk dagsorden og uden særlig interesse i universitetet ...”

Grundforskningen og den frie og kritiske forskning taber:

”Der skal laves strategier, hvor målestokken bliver ’nytte’. Systemet giver mulighed for at politisere, samtidig med at det kaldes ’decentralisering’. At universitetet skal have mere selvstændighed betyder i virkeligheden bare, at der i loven er indbygget en masse ministeriel styring. Hvis nogle altså får en fordel ud af modellen, så er det embedsværket og ministeren ...”

jø

Dagen efter 1. behandlingen af universitetsloven – hvor Jesper Langballe advokerede stærkt for forskningsfriheden – var der forespørgselsdebat om den danske ’koldkrigsudredning’. Den handlede om, hvad udredningen skulle handle om, og hvem der skulle lave den.

Her var fronterne igen de kendte i Folketinget:

Højrefløjen søgte et kommissorium, der skulle undersøge, hvordan danskere agerede i forhold til den sovjetiske fjende. Venstrefløjen argumenterede for, at historien ikke kan fremstilles så sort-hvidt, for der var da borgerlige danske politikere, som havde samarbejdet med andre autoritære regimer rundt om i verden: Erhard Jacobsen havde lovprist apartheid-regimet i Sydafrika, Venstre-statsministeren Erik Eriksen havde strålet som en sol da Khrusjtjov roste hans røde malkekøer på markvandring på Fyn, Venstre-statsminister Hartling havde haft en samtale ”på højt intellektuelt niveau” med formand Mao osv. *Er det sådan, at nationens økonomiske interesser legitimerer særlige normer for, hvordan nogle politikerne må opføre sig, lød spørgsmålet.*

Folketingsdebatten var ideologisk, og bølgerne gik højt: ”En sjov og sjældent interessant debat om holdninger”, husker Langballe.

Venstrefløjen: Hykleri

Men venstrefløjen undrede sig over, hvor Langballe havde gjort af forskningsfriheden, for konklusionerne er lavet på forhånd! Han argumenterede dels stærkt for, at det skulle være højre-historikeren Bent Jensen, som skulle have statspenge til udredningen. Og han fortalte endda også, hvilket forskningsresultat, han ønskede, idet han satte navne på nogle ’landsforrædertyper’, især socialdemokraten Kjeld Olesen og SF’eren Aksel Larsen, men også S’eren Lasse Butdtz, SF’erne Gert Pedersen og Holger Viveke samt marxisten Uffe Østergaard, borgerskabets hofnar Ribbjerg m.fl.

Det ligner et paradoks: *Rækker forskningsfriheden ikke længere, end at Langballe gerne skal bekræftes i sin udlægning af historien?*

”Nej, min pointe er, at historiske undersøgelser virkelig skal punktere myter. Der er ikke noget så frugtbart som at

læse samtidshistorie, der gør opmærksom på, at man har haft en forkert opfattelse af tingene. Vi kan ikke nøjes med embedsmands-kommissioner, som laver rapporter, hvor nogle af deres egne skal godkende forskningsresultaterne. Nej, forskningsfrihed er noget med at sende et hold historikere uden juridiske retsvirkninger ud på herrns mark og lade dem arbejde frit”.

Langballe: Med forskningsrådet var det blevet ræverødt ..

Men hvorfor argumenterede du så hårdt for, at netop den markante anti-kommunist Bent Jensen skal lave udredningen – og ikke fx eks-kommunisten Kurt Jacobsen? Er det ikke en indskrænkning af forskningsfriheden?

”Man kan sige, ja, at det er en indskrænkning af forskningsfriheden, når jeg vil have Bent Jensen til at stå for udredningen. Men han er et indlysende navn, utrolig produktiv og en drivende kraft i forståelsen af koldkrigen. Hvis man omvendt havde givet udredningen over til det humanistiske forskningsråd, så var det blev en ligegyldig ræverød fremstilling ...”

Regeringen og Dansk Folkeparti besluttede en model, hvor udredningen skal styres af IIS (Institut for Internationale Studier, hvor fhv. udenrigsminister Uffe Ellemann Jensen i øvrigt er bestyrelsesformand) - og Bent Jensen får sine forskningspenge på den ene eller anden måde!

Og venstrefløjen kritiserer, at det bliver ISS som alene skal styre, hvilket materiale, andre historikere kan få adgang til. Og der kan ikke klages over et arkivafslag. *Er det ikke en indskrænkning af forskningsfriheden?*

”Jeg er ikke bange for, at ISS vil monopolisere sagen og slet ikke efter Folketingsdebatten. Hvis andre historikere med en seriøs arkiv-anmodning bliver hindret, vil det være en offentlig skandale. Og det vil ISS ikke kunne holde til ...”

jø

Studerne mister indflydelse

Politikerne tog de studerende som gidsler, da de skulle argumentere for universitetsreformen

”Altså, politikerne har fokuseret ensidigt på løsningsmodellen med den stærke ledelse og den eksterne indflydelse. De har fokuseret på løsningsmodeller og ikke på, hvad der faktisk er problemet. Reformen er altså ren ideologi, når politikerne ikke kan kæde problemer og løsninger sammen...”

Trine Ingemansen er uddannelsespolitisk ordfører for DSF (Danske Studerendes Fællesråd), som har været nogle af de mest kritiske overfor politikernes universitetsreform.

”Vi har på nogle måder været gidsler for en sag, som ikke er vores. Politikerne har begrundet reformen med hensynet til de studerende: Frafald og gennemførelsesprocenter, studietiderne er for lange, universitetspædagogikken for dårlig, erhvervsudsigterne får uklare osv. Men politikernes løsning – stærkere ledelse og større ekstern politisering – er stærkt overvurderet og også forkert i forhold til de studerendes faktiske problemer.”

Hun henviser til, at det i dag faktisk er sådan, at studieordninger skal beskrive, hvad de studerende skal igennem og dermed også hvad uddannelsen kan bruges til. Når medierne – især dagbladet Politiken – fx hævder at der uddannes for mange humanister og at disses erhvervsudsigter er for uklare, så er det at forenkles meget kompliceret virkelighed.

Reformen giver ikke bedre vilkår for uddannelserne

”Politikerne har legitimeret reformen med henvisning til de studerende. Læg mærke til, at de ikke har talt om kvalitet. De har kun talt om statistikker, om frafald og gennemførelsesprocenter, som bare er ord, der er smidt op, fordi statistikker er så taknemmelige”, siger DSFeren.

”Videnskabsministeren og Hanne Severinsen har brugt argumentet om, at der ikke sker opfølgning på undervisningsevalueringer. Det er rigtigt, at der er meget stor forskel på, hvordan det sker ude på fagene, men ministeren kommer ikke med et bud på, hvordan opfølgningen faktisk kan ske ... Derfor er der ikke umiddelbart forskelle fra i dag, hvor opfølgning på undervisningsevalueringer allerede er et krav.”

Som studerende har man interesse i, at der er kvalitet i uddannelsen:

”Det betyder, at vi stiller krav til undervisningen, til lærernes viden og pædagogiske kvaliteter. Det er rigtigt, at der fortsat er nogle steder, hvor der fortsat er problemer med dette. Kvalitet og vilkår er ekstremt svingende. Problemet kan være, at undervisningsplanlægningen

er for dårlig, at enkelte elendige undervisere kan undervise år efter år fordi procedurene ikke virker, at der ikke er tilstrækkelig vægt på universitetslærernes pædagogiske kvalifikationer fordi man for ensidigt fokuserer på forskningsproduktionen eller lignende. Men det er faktisk vores indtryk, at man mange steder er meget opmærksomme på disse problemer og gør noget ved dem. Der er en god udvikling i gang”, siger Ingemansen.

”Og pointen er, at denne udvikling er fuldstændig uafhængig af universitetsreformen, som ikke vil gøre nogen positiv forskel. For pokker, der kommer til at sidde 5-7 eksterne medlemmer i bestyrelsen, som på KU skal repræsentere omkring 150 studieretninger ...”

Mindre studenterindflydelse

Men politikernes løsningsmodel er direkte forkert set med studenterøjne. Ikke til studenternes fordel. De stærke ledere og den eksterne politisering betyder nemlig, at de studerendes indflydelse bliver mindre.

”Studerne har på nogle måder været gidsler for en sag, som ikke er vores. Politikerne har begrundet reformen med hensynet til de studerende: Frafald og gennemførelsesprocenter, studietiderne er for lange, universitetspædagogikken for dårlig, erhvervsudsigterne får uklare osv.

”Studerne mister indflydelse på alle niveauer. Der er ikke organer, hvor man deler ansvar og forpligtelser. I stedet kommer der ekstern politisering ind, som ikke er på faget og ikke kender dagens eller fagets problemstillinger.

Politikernes påstande om, at lovrammen skam giver de studerende mulighed for at søge indflydelse er luft. Der findes ikke organer med besluttende myndighed, hvor lærere og studerende kan sidde sammen. Der kommer et akademisk råd, som ikke har kompetencer til at sammenkæde uddannelse og forskning og økonomi. Og man får et eller andet på institutniveau, hvor de studerende kan ”høres”. Vi møder hele tiden argumentet om, at den gode leder vil lytte til de studerende og ansatte, men lederen kan bare overrule rådgivning og så i øvrigt lytte til dem, som er enige med ham. Det er altså institutlederen, som i sidste ende beslutter”, forklarer DSFeren.

”Det vil betyde, at de studerende ikke

Trine Ingemansen, DSF

har et incitament til at tage medansvar for at deltage. Det bliver de studerende, som råber højest og som er enige med lederen, der kommer til at få indflydelse. De øvrige bliver bare passiveret. Og i værste fald betyder det, at den eneste reaktion, som man kan måle den tavse masse på, bliver at studenterne stemmer med fødderne, når der er noget, vi er utilfredse med. Men det forbedrer jo ikke kvaliteten i uddannelserne ...”

Det største problem: Økonomien

Med fokus på ideologien har politikerne formået at fjerne fokus fra det virkelige problem: At økonomien har været så presset.

”Det går ud over undervisningen og vejledningen. Lærerne tvinges til at planlægge meget stramt og lave storholdsundervisning. Det går ud over den daglige kontakt med lærerne – samtidig med at de studiesociale forhold mange steder er dårlige: De studerende og underviserne er ikke de samme steder”.

Den stramme økonomi betyder også, at undervisningen rationaliseres. På fag med mange studerende og relativt få lærere vil der man klare problemet med rene underviserstillinger:

”Som studerende har vi interesse i så høj kvalitet og aktualitet i undervisningstilbuddet. Derfor har vi en stor interesse i forskningsbaseret undervisning, dvs. at der undervises i det, som læreren arbejder med forskningsmæssigt på højt niveau”.

De studerende har i lovgivningsfasen argumenteret for, at man også skulle have indflydelse på forskningsplanlægningen på fagene:

”Når der er kvalitet i forskningen, smitter det også af på undervisningen. Når der således udvikles en ny studieordning på et fag, så nytter det jo ikke, hvis der mangler kvalificerede undervisere i faget. Med reformen er det jo ikke givet, at studienævn faktisk får indflydelse på, hvad der bliver opslået eller ansat personer til at undervise i. Studienævnet

Bestillingsopgaver på universitetet

Universiteter skal til at lave myndighedsopgaver

indstiller opad, til institutlederen.

Fagets niveau betyder også noget for de studerendes engagement:

”Det er ekstremt vigtigt, at der er frie rammer. De studerendes drivkraft er, at vi brænder for, hvad vi læser. Derfor er vi også modstandere af stram og topstyret dimensionering, hvor vi fx ’motiveres’ til at fravælge humaniora. At få at vide af andre, hvad vi har behov for, er ikke motiverende. At man brænder for noget, giver kvalitet, høje kvalifikationer og jobs i sidste ende ...”

Loven vil påvirke lærer-rekrutteringen negativt:

”Universitetslærerne er ikke ansat på grund af lønnen, for den er dårligere end i den private sektor. De er derfor ansat, fordi de har gode rammer til at interessere sig for deres fag. Men hvis deres indflydelse og selvdisponering mindskes vil det ikke være så attraktivt at søge job på universitetet. Og hermed vil det ikke længere være de dygtigste, som skal give os en uddannelse”, siger hun.

”Forskernes indflydelse på deres arbejde og deres frie forskningsvalg mindskes. De skal indstille sig på ekstern politisering og på udpegede institutledere. De får sværere ved at luften kritiske holdninger, og det vil da påvirke deres motivation”.

Slås for den mindste indflydelse

Og hvad er så DSFs råd til de studerende om, hvordan de skal agere i den nye struktur?

”Først og fremmest aktivt at søge maksimal indflydelse, hvor det kan lade sig gøre. Studenterne skal fylde deres rolle ud i bestyrelsen, fordi man her lægger strategier, og her ministeriet vil lægge rammer via udviklingskontrakten, allerede i starten af 2004. Vi skal lige nu gøre vores indflydelse gældende ved udformningen af de vedtægter, som kommer til at lægge rammen for den fremtidige indflydelse”.

Og især studienævnets niveauet er vigtigt, fordi det er her, de studerende har direkte indflydelse på deres studie: ”Lovrammen er her noget misk-mask, fordi det ikke klart fremgår, hvordan institutlederen skal samarbejde med studienævn og studieleder, når det gælder studieordninger, opfølgning på evalueringer osv.”, siger hun og slutter:

”Og så gælder det om at holde modet oppe, for man skal slås for den mindste indflydelse i den nye struktur ...”

jØ

Sektorforsknings-reformen betyder bl.a., at de fusionerede institutioner fortsat skal være en del af myndighedsberedskabet. Det er en ganske ny funktion for universiteterne. Det eneste sammenlignelige område er, at de retsmedicinske institutter har haft til opgave at lave opduktioner pr. bestilling.

Fusionerne betyder, at sær-institutter/centre under universitetet som noget nyt skal til at påtage sig bestillingsopgaver fra ministerier og andre. Det skal reguleres gennem en resultatkontrakt mellem universitetet og ministeriet. Center for Skov og Landskab skal fx lægges ind under KVL, som derfor skal til at lave analyser for Miljøministeriet.

Analyseinstitut for Forskning skal fx lægges ind under Århus Universitet og skal fx til at lave statistikker og udredning for Videnskabsministeriet:

”Det er en stor satsen på at få universiteterne til at få et samarbejde med omverdenen. Den politiske hensigt er, at de skal gøres mere ’brugervenlige’. Det er en drejning af universiteternes opgaver, hvor de skal ’lære’ af sektorforskningen”, lyder **direktør Karen Siunes** fortolkning.

”Positivt set ønsker politikerne at udnytte universiteternes vidensressourcer i højere grad. Negativt set, så har mange på universitetet en skepsis overfor større anvendelses-retning af deres forskning. Jeg vil ikke sige, at grænserne mellem universitet og sektorforskning udviskes,

for det er min erfaring muligt at adskille de enkelte opgaver i regnskabet. Man kan fortsat skille den frie, selvvalgte forskning og så udrednings- og bestillingsopgaver i regnskabet og i den faktiske opgave”.

Den strategiske styring

I Siunes øjne bliver det virkelig spændende, hvordan de strategiske programmer kommer i spil, og hvor meget forskningsstyring, der kan komme ad den vej.

Ifølge den nye lov om forskningsrådgivning oprettes der et system med to parallelle råd: Et frit og et strategisk. Og det strategiske udmelder og udbyder politisk udvalgte forskningsområder – og de kan passe mere eller mindre godt i universiteternes forskningsstrategier og i de udviklingskontrakter, som er indgået med ministeren.

”Når et institut tidligere har søgt om strategimidler hos et forskningsråd, så regnede de det for ’frie forskningsmidler’ inden for det søgte område. Nu oprettes der et strategisk forskningsråd, som udbyder særprogrammer, og det spændende bliver, hvad der sker, når universitetet bliver ’anmodet’ om at tage projekter op. Vil de strategiske forskningsråd fungere som en slags rekvirent over for sektorforskningen, og vil universiteterne have den samme forpligtelse til at tage opgaver på sig?” spørger Siune.

jØ

Sektorforskning: Fusion af medarbejdere?

Fem sektorforskningsinstitutioner skal fusioneres med universiteterne. Videnskabsministeriet overvejer netop nu, hvordan det skal foregå:

Spørgsmålet er, om det kan ske gennem simpel virksomhedsoverdragelse, hvor medarbejderne får de samme arbejdsområder og viderefører deres kontrakter – eller om der skal særlige konstruktioner til.

Et interessant spørgsmål bliver, hvordan man vil integrere sektorforskningens stillingsstruktur – med seniorforskere og –rådgivere – med universitetets stillingsstruktur (ph.d. - adjunkt – lektor

– professor). Den radikale løsning er en samordning af de to strukturer, men det er urealistisk med en revision af universiteternes, og det er urealistisk at alle seniorforskere og –rådgivere skal igennem en fornyet forskningsbedømmelse for at se, om de lever op til universiteternes stillingsstruktur.

Den umiddelbare løsning bliver formentlig enten at de fusionerede medarbejdere får titler af AC-tap’ere eller at der oprettes en særskilt centerstruktur under universiteterne, som de kan indplaceres i.

jØ

Instituttlederen kan pålægge hvad-

På DMs tillidsmands-kursus i maj gav to advokater med speciale i ansættelsesret deres vurdering af de nye vilkår. Her er udpluk af, hvad de sagde:

Forskerens ansættelsesbevis og stillingsbeskrivelse

”Ledelsesretten bliver synlig med den nye lov: En institutleder kan pålægge forskeren bestemte opgaver med forskning, undervisning eller administration. Hvis man fortolker lovrammen hårdt (i par. 17), så kan institutlederen nu kræve hvad som helst af den ansatte, og den enkeltes frie forskningsvalg er blevet sekundært! Forskeren har kun det frie forskningsvalg, så længe institutlederen ikke har pålagt denne andre opgaver.

Er den enkeltes ansættelsesbevis en beskyttelse? Der er stor forskel på – fra institution til institution og fra fakultet til fakultet – hvor præcist den enkelte universitetslærers ansættelsesområde er beskrevet og defineret i ansættelsesbeviset. Ansættelsesretligt set kunne man overveje at stille krav om udformning af nye ansættelsesbeviser. Der vil dog være både fordele og ulemper:

Jo bredere forskerens ansættelsesområde er defineret, jo mere kan forskeren sættes til hvad som helst!

Hvis derimod ansættelsesområdet er snævert defineret, kan man nægte at påtage sig noget, som ligger udenfor ens område – men til gengæld risikerer man så at sidde yderligt i forhold til instituttets ’strategiske mål’, og dermed risikerer man en fyring med henvisning til ’arbejdsangel’, fordi der ikke længere er brug for de kvalifikationer, der står i forskerens stillingsbeskrivelse. De ansattes eneste middel er, at de sammen modvirker institutlederens indsnævring af friheden”.

(Advokat Karen-Margrethe Schebye)

Forskningsfriheden forduftede i 1992

”I Folketinget har videnskabsminister Sander stædigt fastholdt, at formuleringen ’inden for universitetets forskningsstrategiske rammer’ ikke er udtryk for en indsnævring af den enkeltes forskningsfrihed. Modstanderne af loven har omvendt hævdet, at der er tale om en indsnævring.

Jeg vil påstå, at begge parter har ret! Retsligt set blev der nemlig med universitetsloven fra 1992 lagt begrænsninger på forskningsfriheden, idet institutlederen herfra kunne pålægge medarbejderen bestemte opgaver. Kun ’metodefriheden’ var tilbage. Den begrænsnings faktiske konsekvenser har bare *aldrig været sagt højt* – og nu bliver det skrevet kontant ind i den nye lov”

(Advokat Karen-Margrethe Schebye)

Instituttlederens pålæg - og forskerens ret til at sige nej

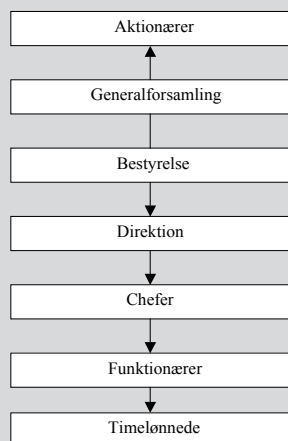
”Med loven kan institutlederen pålægge en universitetslærer at deltage i et eksternt finansieret forskningsprojekt under ledelse af den forskningsleder, som har ansøgt om bevillingen.

Instituttlederens muligheder for at pålægge opgaver begrænses af økonomien, for institutlederen kan ikke pålægge den ansatte at søge penge til projektet og gøre ansættelsesforholdet afhængigt heraf. Det er ikke den ansattes ansvar, at der er penge til opgaven.

Om forskeren i årevis kan dikteres opgaver er uklart, for det fremgår jo også af ansættelsesforholdet, at man skal undervise, forske og administrere. Hvis forskeren systematisk pålægges undervisning, så vil han forsømme sin forskning, og dermed underminere de kvalifikationer, som kræves af ham i ansættelsen. Principielt er dette en urimelig skævdeling, og den ansatte har overenskomstmæssige krav på kompetenceudvikling. Men det er uklart, hvordan den enkelte ansatte kan bruge dette som værn mod at blive pålagt ensidige opgaver, og hvilke krav der kan stilles til bredden i ansættelsesforholdet og til en løbende kompetenceudvikling”

(Advokat Karen-Margrethe Schebye)

Organisationsdiagram - aktieselskab

Ligner et privat aktieselskab

”Hvis man læser universiteternes nye struktur i et organisationsdiagram, så får man absolut associationer i retning af selskabsstrukturen i et privat aktieselskab. Lovgiverne har strukturelt tænkt i den retning, men også i juridisk forstand, hvilket også kan ses på overvejelserne over bestyrelsesmedlemmernes eventuelle erstatningsansvar! Set med såvel strukturelle som juridiske briller er jeg ikke i tvivl om, at her er forudsætningerne for de rette personer – eksterne repræsentanter og en udpeget rektor – til at gøre universiteter til en slags virksomheder, der drives som aktieselskaber”.

(Advokat Tina Vuust)

Fortrolighed i private selskaber

”Hvis bestyrelsesformand og bestyrelsesmedlemmer tænker universitetet som et slags aktieselskab, så er rektor den administrerende direktør, som driver den daglige forretning. Og direktøren har vidtrækkende myndighed til at beslutte, mens der ikke er nogen ’medbestemmesret’.

Det er en indbygget modsætning i loven. Det kan fx gerne være, at der ideelt set tales om ’størst mulig åbenhed’ i loven, men hvis bestyrelsesmedlemmer tænker universitetet som en slags aktieselskab, så kommer der til at herske en forventning om fortrolighed om de ting, som foregår i bestyrelsen. Og det bliver formelt bestyrelsesformanden, som beslutter, hvad der er offentligt.

Så kampen om, hvad der bliver åbenhed om, må stå sin prøve i praksis – og det vil sige, at grænsen hele tiden skal prøves af ...”

(Advokat Tina Vuust)

Loven lægger op til kontraktansættelser

”Det gennemsyrrer loven, at universitetet skal please erhvervslivet. Svagheden heri er, at hvad der er moderne i dag, måske ikke er det i morgen. Det betyder, at der lægges kortsigtede strategier, som den enkelte forsker så pålægges opgaver indenfor. I praksis vil arbejdsgiverne tænke, at universiteterne må bort fra fastansættelser og over til kontrakt. Vi har projekter, og hertil ansætter vi de relevante folk! Den ansættelsespolitik er ikke mulig i dag under det givne overenskomstmæssige system. Et scenario kunne jo være, at Finansministeriet melder ud ved en overenskomstforhandling, at der skal diskuteres ’kontraktansættelse af forskere’. Og når det så er sagt højt en gang, så vil systemet presse på for at indføre det ...”

(Advokat Karen-Margrethe Schebye)

Tillidsmanden: Loven kræver mod fra de ansatte

”Sammenlignet med andre europæiske lande giver dansk arbejdsret en ringe ansættelsessikkerhed. Og Dandy-loven betyder en endnu større risiko i ansættelsesforholdet end i dag. Det vil kræve mere mod at stille op med åben kritik fra de ansattes side, hvis vi vil bevare et tålelig akademisk miljø. At træde åbent frem med sine meningers mod kan nemlig medføre ubehagelige sanktioner i systemet med de stærke ledere.

Som tillidsfolk i det nye system har vi svært ved at forhindre folk i at blive fyret – men måske kan vi redde dem en større erstatning ...

Loven har ikke noget formelt værn mod dårlig eller urimelig ledelse. Hvis ikke de ansatte står sammen om at lægge nogle rammer, så er der åbent for magtfordrejning, for en institutleder kan i princippet definere sig af med en medarbejder ved at lægge en ’strategi’, hvor den pågældende ikke passer ind.

Og man får ikke noget ud af at klage til dekanen over institutlederen, for det er jo dekanen, som har ansat institutlederen...”

(KU-tillidsmand Henrik Prebensen)

... kun et klik væk..!

Se de seneste nyheder på:
www.forskeren.dk

KVL til Jylland?

**Rigsarkivet kom ikke til Odense. Skal
Landbohøjskolen så til Foulum?**

Det er et rygte, der får næring med 5-8 års intervaller. Nu var det igen nået **FORSKERforums bagsideredaktionen**: Dele af KVL skal flyttes til Forskningscenter Foulum og dele fusioneres med KU.

Rygtets jævnlige genopdukken kan retfærdiggøre en træt afvisning. Men bagsideredaktionen erindrede, at landets regering har en plan om at flytte statsinstitutioner ud fra København, dog uden at det var lykkedes at få Rigsarkivet til Odense. Og regeringen havde samtidig indledt en massakre eller fusionering af landets sektorforsknings-institutioner.

Og når det nu er lykkedes regeringen at afvikle hele 400 års universitetsdemokrati på mindre end to år, skulle det vel også være muligt at flytte KVL...

Parterne: Nej

Bagsideredaktionen tager taknemmeligt imod *alskens slam, sladder, løgne, skandaler, bagtaler og rygter*. Den kyniske reporter skal så bruge et par journalistiske grundregler – *follow-the-money, find skurken eller snak med ofret* – for at finde noget, der ligner SANDHEDEN.

”Flytning af KVL? Det er fuldstændig urealistisk, så det forholder vi os ikke til”, siger rektor på Landbohøjskolen **Per Holten-Andersen**. ”Inden for den akademiske verden, universitetsverden, er der ikke nogen, der synes, det er en god idé. Der er nogle egnsudviklingshensyn og nogle politikere, der kunne synes, det er en god idé. Men regningen på 3-4 milliarder er der ikke nogen, der vil betale. Overhovedet”.

”Derudover er der en masse faglige argumenter for, at universiteterne bliver liggende sammen. Og København er nu altså en gang hovedstaden i Danmark, og det betyder, at det er dér, der ligger en masse videnscentre”.

Direktør på Forskningscenter Foulum, **Arne Jensen**, meddelte kort og godt, at han ikke havde hørt rygtet.

Interesseorganisationen: Nej, men ikke alt er som det skal være ...

Det er imidlertid en offentlig hemmelighed – og *sådan en er rigtig god i sammenhæng med myter og rygter* – at dele af **Landbrugsrådet** støtter en udflytning af KVL. Som bekendt kommer de fleste bønder fra Jylland.

”Nej tværtimod. Vi synes, det er vigtigt, at vi har et selvstændigt og stærkt jordbrugs- og fødevareruniversitet i Danmark”, siger **Bent Claudi Lassen**, formand for Landbrugsrådets Forsknings- og Levnedsmiddeludvalg og formand for bestyrelsen af Levnedsmiddelcentret, der drives af DTU og Landbohøjskolen i fællesskab.

Efter gennemgangen af hele sektorforskningssiden er der kommet udspil om, at samle forskningen i større og stærkere miljøer – f.eks. fusionere Statens Skadedyrslaboratorium ind

Dronning Margrethe og KVL-rector Per Holten-Andersen lod sig ikke mærke af rygterne om KVLs flytning, da de gen-inviede KVLs festsal den 20. maj

under Foulum, og fusionere Fødevarerøkonomisk Institut med Landbohøjskolens Økonomiske Institut, og fusionere Danmarks Veterinær Institut med Institut for Fødevarerikkerhed og Ernæring.

”Man skal opretholde et tilstrækkeligt beredskab og tilstrækkelige midler. Jeg siger ikke, at vi synes, at alt er som det skal være. Man må kigge nærmere på miljøerne. Landbohøjskolen er et stort og stærkt miljø, men vi mener også, at man i forlængelse af det her, også kunne se på Landbohøjskolens øvrige institutter. Det kan evt. betyde at nogle miljøer på Landbohøjskolen skal et andet sted hen og vice versa, men de foreløbige udspil ser vi som en styrkelse af Landbohøjskolen”, slutter altså landbrugets talsmand.

Rygtets udspring

Rygtet må altså siges at være løstagtigt. Men hvad satte det så i omløb?

Bagsideredaktionen sporer det tilbage til, da borgmester i Tjele Kommune, **Anna Margrethe Kaalund** (Tjelelisten), på generalforsamlingen i Viborg-Tjele Erhvervsråd i begyndelsen af marts sagde, at hun vil holde regeringen fast på sit løfte om, at statslige arbejdspladser bør flyttes ud i provinsen, og at hun fortsat vil kæmpe for at få Landbohøjskolen eller dele af den flyttes til Forskningscenter Foulum. Som netop ligger i Tjele....